List 33. **NOVICE** Tečaj LIII.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 16. avgusta 1895.

Politiški oddelek.

Družba sv. Cirila in Metoda.

Minoli četrtek zborovala je v starodavnem Kranji družba sv. Cirila in Metoda. Zbrali so se bili rodoljubi iz vseh pokrajin slovenskih in tako pokazali, da je v sedanjih razmerah prepotrebna družba. Ta družba je poleg družbe sv. Mohorja gotovo najvažnejša, kar jih imamo Slovenci.

Osnovala se ni z namenom, kakor nemški „Schulverein“, da bi potujčevala otroke, temveč jedino za to, da jim ohrani materni jezik. V ta namen snuje otroška zabavišča, snuje ljudske šole in izdaje primerne knjige Njeno delovanje je zares mnogostransko in zvezano z mnogimi težavami.

Dosedaj je družba obračala največ svojo pozornost na Primorsko, kjer je zlasti osnovala ljudsko šolo pri sv. Jakobu v Trstu, katera šola slednje leto več stotin otrok reši poitalijančenja. Da je ta šola Italijanom trn v peti, še praviti ni treba, ker jasno priča, da Trst še ni čisto italijansko mesto in to tudi postati ne sme. Tukaj ob obalih Adrije pa tudi izvršuje družba sv. Cirila in Metoda veliko avstrijsko vlogo. Skušnja uči, da Slovenci, ki se poitalijančijo, zgube tudi avstrijsko domoljubje in se pridružijo iredenti. Kolikor otrok družba v Trstu ubrani potujčenja, toliko jih ohrani Avstriji. Dobre posledice delovanja naše družbe bi se posebno pokazale, ko bi prišli za slavno Avstrijo zopet burni časi.

To šolo bode pa morala družba najbrž še dolgo vzdržavati, ker se kaže, da še ne dobimo tako hitro mestne slovenske šole v Trstu.

Zadnji čas je pa družba obrnila svoj pogled na Koroško. V Velikovci, v nekakem središči slovenske Koroške, je sklenila osnovati svojo šolo. Že krik, kateri so nasprotniki zagnali proti tej šoli, nam kaže, kako je potrebna, v kratkem se bode otvorila, ako ne pridejo kake nepričakovane ovire. Ta šola bode daleč razširjala slovensko narodno zavest. Na Koroškem je le treba slovenskih ljudskih šol, pa se bode velik del dežele zopet zavedel slovenske narodnosti. Da slovenstvo na Koroškem še ni izmrlo, temveč se zbuja, kaže tudi to, da se celovški mestni očetje že začenjajo bati, da se gimnazija v Celovci posloveni. Učna uprava je zaukazala, da se iz Gorenje Koroške ne smejo jemati dijaki v celovško gimnazijo, ker je beljaška gimnazija sicer prazna. Mestni zbor celovški se je tega kar ustrašil, češ, morda se je to zaradi tega ukrenilo, da se bode gimnazija ložje poslovenila, ker se pomanjša število nemških učencev. Učna uprava seveda na kaj tacega ni mislila in je tudi hitro potolažila nemške Celovčane, da se jim še ni ničesa bati. Ta strah nemškega celovškega zastopa je pa vsekako jako pomenljiv, ker nam kaže, da gospodje sami v srci spoznajo, da je v Celovci toliko slovenskih učencev na gimnaziji, da bi vspevale slovenske paralelke. Seveda očitno tega ne povedo, ker bi radi, da bi Koroško v bodoče še veljala za nemško pokrajino.

Sedaj seveda vlada še ne misli v Celovci osnovati dvojezične gimnazije, a s tem ni rečeno, da je stvar za zmiraj odložena. Ko bode dovolj slovenskih ljudskih šol na Koroškem, bode pa vlada morala osnovati tudi gimnazijo za koroške Slovence. S tem, da družba sv. Cirila in Metoda osnuje slovensko ljudsko šolo v Velikovci, stori torej prav za prav tudi jeden korak dalje do slovenske gimnazije v Korotanu.

Družba je pa na Koroškem že dosedaj s svojimi podružničnimi shodi mnogo povzdignila slovensko narodno zavest. Pomen teh shodov se vidi že iz tega, da so nasprotniki napeli vse sile, da bi jih preprečili, pa se jim ni posrečilo. Da pa družba more vršiti svojo narodno nalogo, je pa treba, da jo podpirajo vsi Slovenci. Potrebe družbi se vedno večajo. Posebno letos je družba v veliki stiski. Zidanje nove šole v Velikovci jej napravlja velike stroške, dohodki so jej pa bili vsled potresa, ki je obiskal mnogo slovenskih pokrajin, skoro popolnoma usahnili. Želeti je pač, da bi sedaj toliko bolj Slovenci podpirali družbo, ko so se že nekoliko opomogli od ne-

sreče, ki jih je bila zadela velikonočno nedeljo. Posebno tiste pokrajine, katerih potres ni hudo zadel, naj podpirajo našo družbo.

Podpiranje družbe sv. Cirila in Metoda bodi nekaka vseslovenska zadeva in glede te družbe naj nas ne ločijo nobeni strankarski prepiri. Pomisliti tudi moramo, kakšno veselje bi zavladalo v nemškem taboru, ko bi ta družba propala. S tem bi se osramotili pred svetom. Mi vemo, da noben Slovenec ne želi te sramote, za to smo prepričani, da bodo nadalje vsi Slovenci po svojih močeh donašali na žrtvenik družbe, da bode mnogla vršiti svojo nalogo v prid veri katoliški in narodnosti slovenski, katero si je zastavila.

Politični pregled.

Nejedinost protisemitov. — Mej dunajskimi protisemiti vlada največja nesloga To se je videlo na shodu, ko so ga imeli dne 7. t m. Mej krščanskimi socijalisti in nemškimi nacijonalci je bil nastal velik razpor. Več nemških nacijonalcev vrgli so iz dvorane. Neki Čeh je hotel govoriti v češčini, pa mu ni pustil dr. Lueger, češ, da je v Avstriji uradni jezik nemški. Te besede Luegerjeve naj si posebno zapomnijo tisti, ki pričakujejo, da pridejo za Slovane v Avstriji boljši časi, ako pridejo krščanski socijalisti do večje veljave. Če so nemški liberalci nas tepli s šibami, bi nas krščanski socijalisti s škorpijoni, ko bi imeli moč.

Politična pravica uradnika. — Minister notranjih stvarij Kielmansegg je izdal nekako navodilo za uradnike glede njih postopanja v javnem življenji. Prepovedal je uradnikom udeleževati se vsacih agitacij ob volitvah. Svojih zadev ne smejo razpravljati na javnih shodih, tudi peticij ne smejo vlagati do vlade potom državnega zbora, temveč le potom predpostavljenih oblastev. S tem ukazom se politične pravice uradnikom jako omejujejo. Posebno bode ta ukaz neugoden za tistega uradnika, ki bi hotel kandidovati za kak javni zastop.

Shod nemadjarskih narodnostij. — V Budimpešti je bil te dni shod nemadjarških narodnostij. Zastopani so na shodu bili Rumuni, Slovaki in Srbi. Shod se je izrekel proti temu, da Ogerska velja za madjarsko državo, dočim Madjari niti večine nimajo Narodnostni zakon ni povse pravičen nemadjarskim narodnostim in je želeti, da se premeni. Dokler je pa v veljavi, naj se pa izpolnuje. Shod se je izrekel za društveno in zborovalno svobodo, za odpravo porotnih sodišč ali njih premeščenje v kraje, kjer bodo mogla poslovati brez tolmača. Nadalje so se izrekli zborovalci za občno, jednako in tajno volilno pravico. Sklenili so težnje Slovakov, Rumunov in Srbov sporočiti v posebni spomenici cesarju. Ogerski vladi ta shod ni bil nič prav po volji, a prepovedati se ga ni prav upala. Pač pa je najela nekaj Srbov, da so po časopisih protestovali proti njegovim sklepom. Seveda za denar se pač povsod dobi nekaj renegatov za tak protest. Nemci se shoda niso udeležili, ker ne marajo složno postopati s Slovani.

Ljudska stranka na Ogerskem baje namerava začeti hudo borbo proti cerkvenopolitičnim zakonom. Njeno glasilo pravi, da se bodo borili tudi, ko bi škofje opominjali k prijenljivosti. Vlada se pa baje ne boji dosti tega boja. Prepričana je, da bode ponehal, ko bodete le še nerešeni cerkvenopolitični predlogi vsprejeti v gospodski zbornici. To se bode pa gotovo zgodilo, ker bode cesar jeseni zopet imenoval več novih liberalnih članov gospodske zbornice.

Zmaga Košutovcev. — V Komornu na Ogerskem so te dni zmagali Košutovci a ne na volišči, temveč v gledališči. Neki komik je pel veleizdajski Košutov kuplet in žel burno pohvalo. Policija je zaradi tega šla na oder in zahtevala, da se konča igranje in ljudje gredo iz gledališča. Občinstvo je jelo rogoviliti in ropotati z nogami. Nekateri so pali s palicami na policijo, ki je morala bežati iz gledališča. Igra se je potem nadaljevala

Makedonija. — Vstaja v Makedoniji gre h koncu. Vstaši so opehali Večina voditeljev, deloma iz Bolgarije, deloma iz Rusije došlih prostovoljcev se je vrnilo, ker so uvideli, da nič ne opravijo Narod sam brez podpore od zunaj ne more ničesar storiti. Da niso v Bolgariji sami ravno sedaj tako zamotane razmere, bi ta že bolj pomogla vstašem, tako ima pa doma preveč opraviti in sama bolgarska vlada se boji resnega konflikta s Turčijo, če bi podpirala vstajo. V vsem pa sloni ta vstaja na neveliki nezadovoljnosti, ki bi se z lahka odpravila. Bolgarski ministerski predsednik Stojlov je nasvetoval turški vladi v namen, da bo zopet mir v Makedoniji, da naj se odpravi zakup pobiranja desetine, napravi naj se zemljiščni davek, katerega naj pobira vlada sama. Največja nezadovoljnost je namreč proti zakupnikom desetine Policijska oblast naj se prepusti posameznim občinam, v katerih vsaki se naj nekaternikom dovoli nositi orožje. Uvede naj se samouprava vsaj pri občinskih uradih. Zastopani morajo biti pri tem po razmerju njih števila vse v Makedoniji bivajoče narodnosti, Grki, Srbi, Bolgari, Rumunci in Abanezi, da bi torej tudi v tem oziru ne bilo političnih in narodnostnih nevoščlivostij.

Kuba. — Tekom prihodnjih 14 dni si bode Španija svojo vojno moč na otoku Kuba zdatno pomnožila V posameznih oddelkih odidejo namreč na otok večje čete vojakov v pomoč že tam bivajoči vojaški posadki nasproti vstašem, katerih ni z lahka vgnati. Vsa oborožena moč na otoku bo potem štela 76 000 mož, in sicer 59 000 pešcev, 3870 konjikov, 1860 topničarjev, 1420 mož ženijev in 2700 mornarjev. Všteti pa tu še niso častniki Verojetno je, da taka vojska stane lepe denarje. Španija si pač ni nikoli mislila, da bo treba takih žrtev za vstaški amerikanski otok Kuba. Kdo bi rekel, da je zmaga Španije s tako vojno močjo gotova, a kdo ve kak bode v resnici konec

Kitajsko. — Kaj žalostna poročila za krščanske misijone na kitajskem prišla so zadnji čas od tam Kitajci so napali krščanske evropske misijonarje, jih deset pobili in jim opustošili njih bivališča Kitajski uradniki in še celo vojaštvo se pri tem divjem činu ni postavilo na stran Evropejcev in ni svojih ljudij odgovarjalo od tacih grozovitostij, temveč so jim še celo prigovarjali, da naj le padejo po Evropejcih. Celo vojaštvo, ki je bilo od vlade poslano na lice mesta v varstvo Evropejcev, je te napalo in jim vse opustošilo. Angleška vlada sedaj odločno zahteva, da Kitajska te uradnike in vojake ostro kaznuje in sploh preti, da bo s silo posegla vmes, če se bodo enaki dogodki dogajali in se tujcev ne bode puščalo pri miru.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Konec.)

VII. Zbornični svètnik Karol Luckmann poroča o vlogi zbornice v Černovicah, ki je pri visokem c. kr. trgovskem ministerstvu prosila, da bi se železniške tovorne tarife vzlasti izvozne tarife napravljale z najmanjo veljavno dobo jednega leta. Odsek nasvetuje z jednako vlogo obrniti se na visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo. — Nasvetu se pritrdi.

VIII. Zbornični tajnik Iv. Baumgartner poroča o vlogi zbornice v Ljubnjem, ki se je obrnila na vis. c. kr. trgovsko ministerstvo s prošnjo, da bi visokoisto primernim načinom na to vplivalo, da bi se carine prosto uvažanje v inozemvstvu zgrajenih morskih

ladij zabranilo s primerne premembo § 1, carinskega in monopolskega reda, oziroma da bi se isti potrebam industrije primerjenje tolmačil in da bi se sploh interesi domače industrije — tako posebno tudi z ojstrejo vršitvijo zakona z dne 30. marca 1873. državni zakon št. 51 — pri gradnji ladij, katere je še v prihodnje oddati, odločneje varovali, kakor je bilo to doslej. Odsek smatra prošnjo za utemeljeno in nasvetuje: Zbornica naj podpira prošnjo zbornice v Ljubnem. — Nasvetu se pritrdi.

IX. a) Zbornični svètnik Jernej Žitnik poroča o prošnji občine Spodnja Idrija za pomnožitev doslej obstoječih štirih semnjev za dva živinska semnja v dan 17. marca in 2. junija vsakega leta. Pomnožitvi ugovarjajo sejmske občine Škofja Loka, Žiri in Rovte. Ker doslej v mestu Idrije in v sosednjih občinah obstoječi semnji zadoščajo zahtevam in prošnja z narodno-gospodarskega stališča ni utemeljena, pridružuje se odsek mnenju okrajnega glavarstva in nasvetuje: Zbornica naj se izreče proti pomnožitvi semnjev v Spodnji Idriji. — Predlog se sprejme.

b) Zbornični podpredsednik Anton Klein poroča o prošnji srenjskega odbora na Studenci pri Blokah za dovolitev treh živinskih semnjev na Studenci. Sejmska občina ribniška ugovarja tej dovolitvi živinskih semnjev, ker bi ti z onimi v Ribnici kolidovali. Tudi okrajno glavarstvo ne priporoča dovolitve semnjev na Studenci. Ker v občini Bloke, potem v Loži, Grahovem, Žerovnici in Cirknici obstoječi semnji za okolico zadoščajo in z narodnogospodarskega stališča pomnožitev ni utemeljena, predlaga odsek: Zbornica naj se v svojem poročilu na c. kr. deželno vlado izreče proti dovolitvi semnjev. — Predlog se sprejme.

c) Zbornični svètnik Jož. Rebek poroča o prošnji vasij Videm in Podstruga za dovolitev štirih, oziroma dveh letnih in živinskih semnjev tik kolodvora Dobropolje. Ustanovitvi teh semnjev ugovarjata občini Krka in Višnjagora, ker bi zaprošeni semnji škodovali njihovim. Občine Sodražica, Ribnica in Gora so proti semnjem iz razloga, ker so v občini Videm že štirje semnji in bi ti vsled pomnožitve trpeli. Odseku se prošnja ne vidi utemeljena, ker dosedanji semnji popolnoma zadoščajo in če je prostor v bližini kolodvora prikladneji za semnje kot oni v Zdenski vasi, se semnji lahko premeste. Ker prošnja z narodno-gospodarskega stališča ni utemeljena, se odsek pridružuje mnenju c. kr. okr. glavarstva in predlaga: Zbornica naj se izreče proti dovolitvi semnjev v Podstrugi. — Predlog se sprejme.

X. Zbornični svètnik Karol Luckmann poroča o zadnji seji držvnega železniškega sveta. Pri razgovoru o naknadni premembi poletnega voznega reda je poročevalec imenom prebivalcev mesta Ljubljane izrekel glavnemu ravnateljstu najtoplejo zahvalo za dobrohotno in krepko podporo, katero je to naklonilo v veliki nesreči, ki je zadela Ljubljano in še dostavil prošnjo, da naj bi se takozvani potresni vlak pustil v prometu do pozne jeseni in raztegnil do Jesenic. Prometni ravnatelj je zagotovil, da ostane ta vlak toliko časa v prometu, kakor dolgo bo potreba; glede podaljšanja do Jesenic se bodo pa vršila poizvedovanja. Glede nove osobne tarife na c. kr. avstrijskih državnih železnicah sprejel se je nastopni odsekov predlog: „Državni železniški svet odobruje od vlade predloženi prenaredbeni načrt osobne tarife pač iz namena na le zmerno zvišanje sploh, dalje napravo mirijameterskih pasem in obdržanje dosedanjih cen prve pasme do 10 *km*, ne more pa odobravati sicer predlaganih tarifnih jednot, ker zvišanje za posamezne razrede ni primerno in je v III. razredu najobčutneje in preveliko. Državni železniški svet priporoča vladi, da se severovzhodni železnici in državnoželezniški družbi dovoljene osobne tarife pri državnih železnicah ne prekoračijo, pri tem naj se zboljšanje razmerja II. in III. razreda skrbno preudari, ob jednem pa se naj, toda čez največ 150 *kg*, dovoli zdatno znižanje tarifnih jednot vseh treh razredov, da se promet v daljavo resno olajša; konečno se izreka državni železniški svet proti temu, da bi se uporabljal za promet z blagom veljavni kilometorski kazalec tudi na osobni promet.“ Potem se je sprejel od poročevalca v maji 1894. stavljeni predlog glede uporabe voznega nakladnega postavka za težo, ki se je res naložila, za slučaj, če železnice dado vozove, ki so tako narejeni, da z blagom, ki se ne da zapreti, onemogočujejo uporabo nakladne teže. V podobor za eventuvalno predposvetovanje načrta nove tarifa za blago so se volili gg.; Helm, Kocourek, Mauthner, Popper in poročevalec, ki še pripominja, da se bode nova nekaj zvišana osobna tarifa s 1. septembrom uvela. Zbornični predsednik se imenom zbornice najiskreneje zahvali poročevalcu za toplo zastopanje interesov v državnem železniškem svetu in ga prosi, da mu naj je kakor doslej še nadalje stvar pri srcu. Zbornica temu pritrdi z dobroklici.

XI. Zbornični tajnik poroča o dopisu g. c. kr. dež. predsednika, ki zbornico prosi, naj voli 16 članov, ki naj bi v izvršitvi zakona z dne 6. julija 1895, drž. zak. št. 94 glede dovolitve podpor iz državnih sredstev povodom potresa, kot zastopniki v svetovalstvu s posvetovalnim glasom, s svojim krajevnim in sobnim znanjem sodelovali pri rešitvi prošenj za podporo in posojila. Poročevalec predlaga: I. Ivana Baumgartnerja in Frana Kollmanna v svetovalstvo za oddajo posojil in podpor v namen poprave poškodovanih poslopij v Ljubljani; II. Oroslava Dolenca in Janko Kersnika v svetovalstvo za oddajo posojil in podpor v namen poprave poškodovanih poslopij izven Ljubljane; III. Ivana Perdana in Avgusta Skaberneta v svetovalstvo za dovolitev ponapredščin in podpor trgovcem in obrtnikom, ki so postali pomoči potrebni. Ker so predlaganci izjavili, da sprejmo mandate, se je predlog sprejel.

XI. Zbornični svètnik August Skaberne govori o voznem redu na dolenjskih železnicah in omenja hib, ki se pojavljajo posebno s tem, da morajo potniki na glavni progi Ljubljana-Novomesto-Straža ob vožnji v Ljubljano ali v Novomesto na postaji v Grosupljem se presedati, kar potnikom na stranski progi Grosupljem-Kočevje ni treba. Osobni promet na glavni progi Ljubljana-Novomesto je precej znaten in želja prebivalstva je opravičena, da se presedanju v Grosupljem izogne in da se uvede direktna zveza vlaka, ki se da, če ne drugače tudi z uvedbo direktnih vozov napraviti. Predlaga torej: Čestita zbornica naj se obrne na c. kr. glavno ravnat. avstr. drž. železnic in naj prosi za odstravnitev hib. Zbornični svètnik Luckmann pripominja, da se mora obrat železnic ekonomično voditi in da so bili najbrže le financijelni razlogi, ki obratnemu ravnateljstvu doslej niso omogočili odstraniti hib, katerih je omenjal gospod predgovornik. Vendar je pa za to, da se stvar zopet sproži in podpira predlog. Pri zborovanji se je predlog sprejel.

Obrtnijske raznoterosti.

Južnoštajerska hranilnica v Celji imela je v letošnjem prvem polletju 319.374 gld. 53 kr. prejemkov, izdatkov pa 312.371 gld. 3 kr.; vkupnega denarnega prometa je bilo 631.745 gld. 56 kr. Ako pomislimo, da se približno jednako razvija tudi tamošnja slovenska posojilnica, potem že lahko sodimo po teh številkah, na čegavih tleh stoji Celje! O da, številke govore glasno in jasno, zakaj so celjski nemškutarji postali toli nervozni.

Električne železnice v Evropi. Tekom minolega leta naraslo je število električnih železnic v Evropi od 43 na 70 in dolgost teh prog od 305 na 700 kilometrov. Od teh spada 366 kilometrov na Nemčijo, 96·26 na Francosko, 68·80 na Angleško, 44·90 na Avstrijo, 37·40 na Švico, 21·70 na Belgijo, 18·85 na Italijo, 14 na Španjsko, 10 na Rusijo, 10 na Srbijo, 6·50 na Švedsko in Norveško in 5·49 na Rumunsko.

Kmetijstvo.

Občni zbor kmetijske družbe kranjske

(Dalje.)

Podružnica Lesce predlaga: Kmetijska družba naj zopet daje za tukajšnji okraj bike belanske pasme na dražbo.

Učitelj Pogačnik ugovarja temu predlogu: Gorenjci imajo že tako lepo živino. Kmetijska družba naj se ozira v prvi vrsti na Dolenjsko in Notranjsko, ki ste gospodarsko slabejši in še le potem na Gorenjsko.

Tajnik Pirc pripoznava, da ima leška občina najlepšo živino, toda ravno ta prošnja podružnice Lesce kaže, da so občani umni živinorejci. V teku mnozih let, odkar niso dobili nobenega bika od drugod, se je goved nekoliko poslabšala in potrebna je zopet čiste krvi, da se povzdigne živinoreja na prejšnjo stopnjo. Nasproti gosp. Pogačniku izjavi, da glavni odbor nikakor ne daje prednosti Gorenjcem. Odkar je začela kmetijska družba kupovati bike in jih oddajati kmetovalcem, to je od l. 1868, je oddala 648 bikov. Od l. 1868. do 1872. jih je delila zastonj. Takrat jih je razdelila v jednaki meri na Gorenjsko, kakor na Dolenjsko in Notranjsko. Od l. 1872. do 1890. jih je dajala družba kmetovalcem po dražbi. V tej dobi je res prišlo največ bikov na Gorenjsko in to radi tega, ker so se Gorenjci najbolj zanje potegovali. Prišli so Gorenjci celo v Trebnje na dražbo. Pri dražbi se je pa zamoglo ozirati samo na tistega, kateri je ponudil najvišjo svoto. Dolenjci so se prav malo potrudili, da bi dobili bike plemenjake. Ko je imela biti pred nekaterimi leti dražba bikov v Novem mestu, dobil je glavni odbor jeden dan pred dražbo telegram, da ni upanja, da bi se v Novem mestu oddali biki.

Predlog podružnice Lesce se potem vspejme.

Podružnica planinska predlaga, da bi kmetijska družba kupovala tudi telice ter jih oddajala živinorejcem proti polovični ceni.

Tajnik Pirc izjavi, da družba nima potrebnih sredstev, da bi kupovala tudi telice. Zboljšanje živinoreje se poprej doseže z dobrimi biki, ki lahko otolete na leto 80—100 krav, kakor s kravami, ki k večemu po osem telet narode. Predlog naj se torej odkloni. Obvelja.

Podružnica Bohinjska Bistrica predlaga: Živinozdravnik naj bi prihajal iz Radovljice redno vsak mesec jedenkrat v Bohinj. Zastopnik podružnice, župnik Ažman, zagovarja ta predlog z ozirom na število živine v Bohinjski dolini in z ozirom na oddaljenost Bohinja od Radovljice.

Učitelj Pogačnik želi, da bi se živinozdravnik nastanil v kraji, kjer je središče živinoreje.

Zastopnik poljanske doline želi, da bi tudi v Poljane prihajal živinozdravnik iz Kranja vsaki mesec jedenkrat.

Tajnik Pirc ugovarja nasvetu Pogačnikovemu. Okrajni živinozdravnik ima s sanitarnimi razmerami toliko opravila, da mora biti na sedeži okrajnega glavarstva. Ako hoče ljudem ustreči, mora dostikrat hoditi zdravit živino izvan uradnih ur. Večje občine naj bi si skušale dobiti lastnega živinozdravnika zlasti, ker je deželni zbor dovolil znatne podpore tistim živinozdravnikom, ki bi se nastanili izven sedeža okrajnih glavarstev. Sicer pa priporoča, predlog podružnice bohinjsko-bistriške.

Se vsprejme.

Podružnica črnomaljska predlaga: L. 1895. naj se priredi premovanje govedi v Črnomlji.

Poročevalec tajnik Pirc stavi nasvet: Pri razdelitvi krajev za premovanje naj se ozira glavni odbor na željo črnomaljske podružnice. Se sprejme.

Podružnica novomeška predlaga: Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe naj se ozira pri razdelitvi plemenskih ovnov na Dolenjsko. Se sprejme.

Podružnica Lesce predlaga, naj bi kmetijska družba zopet začela vpeljavati ovne ukviškega plemena, ker taki v Lescah najbolj ugajajo.

Tajnik Pirc nima nič proti temu predlogu, reče le, da pravega razloga nimajo Leščani proti bergamaškim ovnom, s katerimi se povsod jako pohvalijo. Leščanom menda samo radi tega ne ugaja bergamaško pleme, ker nima onega črnega kroga okrog očij, kakor ukviško pleme. Predlog podružnice Lesce je bil vsprejet.

Novomeška podružnica predlaga: Kmetijska družba naj kupi pet berkširskih čistokrvnih mrjaščekov in naj jih brezplačno odda v šentjarnejsko okolico za poskušnjo in sicer takim gospodarjem, ki so vneti za umno prašičjo rejo Predlog utemeljuje predsednik novomeške podružnice Rohrman. Jorkširci so za Kranjsko premehki in tudi malovredni za pašo. Mladiči pogostokrat bolehajo. Berširsko pleme je sicer tudi na Angleškem doma, toda iz bolj mrzlih krajev. Berkširsko pleme je utrjeno, se lahko pase. Praseta se hitro razvijajo. Na Angleškem to pleme vedno bolj spodriva jorkširce. Tudi na Štajerskem so jih že vpeljali ter se prav pohvalijo ž njimi. Naj bi se torej tudi pri nas poskušalo s tem plemenom.

Grof Barbo ni sicer proti berkširskemu plemenu, vendar mora zagovarjati jorkširsko pleme, katero redi že

mnogo let. Skušnja ga uči, da to pleme ni mehkužno. Tudi na prostem prav dobro vspeva. Najboljše priporočilo za to pleme je pa to, da ljudje silno radi kupujejo prešičke tega plemena. Ko bi tudi imel 200 prešičkov, bi jih lahko oddal.

Poročevalec tajnik Pirc se strinja z grofom Barbom. Jorkširci so dobri in jako priljubljeni. Berkširci se nikjer ne hvalijo, ker ostanejo majhni. Kmetovalec gleda le na to, koliko da prasič tehta, kedar ga proda. Kaj bi mu pomagalo še tako izvrstno pleme, ki bi pa majhno ostalo? Glavni odbor ne more predlagati, da bi se 5 merjaščkov zastonj razdelilo. Pač pa je za to, da jih družba kupi in da za polovično ceno. Glede prešičje reje se Dolenjci ne morejo pritoževati, da jih kmetijska družba prezira. Od podpore za prešičjo rejo pride $^{9}/_{10}$ na Dolenjsko.

Rohrman poudarja, da bi to ne bila nikaka podpora kmetovalcem, ako bi se 5 merjaščkov zastonj razdelilo, ampak le nekaka poskušnja kmetijske družbe. Glavni odbor mora še hvaležen biti, ako se dobe kmetovalci, ki bi jih hoteli prevzeti. — Sprejme se predlog odbora, da družba kupi 5 merjaščkov berkširskega plemena in jih odda kmetovalcem v šentjarnejski okolici za polovično ceno.

Podružnica novomeška predlaga: Po dolenjskih občinah naj bi bilo potno predavanje o obdelovanji in gnojenji travnikov in o pridelovanji krme po njivah. Se sprejme.

Podružnica črnomaljska predlaga: Glavni odbor naj deluje na to, da bodo dobivali vinščaki ameriške trte po nizki ceni ali pa celo zastonj. Obvelja. Podružnica črnomaljska predlaga: Da se bodo povsod novi vinogradi umno napravljali, naj se nastavijo okrajni nadzorniki, ki bodo nadzorovali zasajenje vinogradov.

Novomeška podružnica predlaga: Glavni odbor naj se obrne s prošnjo na vlado, da bi se zlajšala oddaja živinske soli. Obvelja. (Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Škodljivost trganja pesnega zeljišča. V nekaterih krajih imajo navado, da potrgajo pesne zelišče do polovice, predno da jo spravljajo. Nekateri ljudje celo mislijo, da potem pesa hitreje raste. Novejše skušnje so pa pokazale, da temu ni tako. Pridela se za tretjino manj pese in taka pesa ima veliko manj redilnih snovij. Če se pesi trga perje, je pri pesi mnogo več škode, nego perje izda za krmo.

Da semenskl krompir ne gnije. Da krompir, katerega mislimo saditi, ne zmrzne in ne gnije, krompir jeseni, ko se spravlja, na tenko nasuje na kak solnčen kraj, in večkrat premeša, ter tako dolgo pusti, da postane zelen. Krompir se potem dene v klet. Po zimi mu potem ne škoduje mraz in gnjiloba se ga ne prime. Tak krompir tudi prezgodaj ne poganja kali, a ko se usadi, pa hitro kali in navadno dobro raste.

Trgovina z jabolki. Štajerska kmetijska družba je v interesu trgovine z jabolki pozvala svoje podružnice, naj jej naznanijo, koliko jabelk se upa v njih okoliši pridelati in pozneje, koliko se jih je v resnici pridelalo.

Poučni in zabavni del.

Velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda v Kranji.

Pravi naroden praznik je bil dan, ko je zborovala velepomembna družba sv. Cirila in Metoda. Leta si je bila izbrala za svoje zborovanje starodavno gorenjsko mesto Kranj. Zaradi neugodnega vremena minoli četrtek se zborovanja ni udeležilo toliko občinstva, kakor druga leta, in kakor je bilo pričakovati, ker letos praznuje ta družba svojo desetletnico.

Ko se je približal ljubljanski vlak Kranju, pokali so topiči in na kolodvoru je godba zasvirala našo narodno himno in iz grl je zaorilo sto in sto krepkih: „Živeli“! „Dobro došli“!

Na kolodvoru so bila zbrana narodna društva kranjska z dvema zastavama, gasilci v uniformi, lepo oblečene gospodične in brez števila ljudstva. Skupščinarje je pozdravil tovarnar g. Vinko Majdič v imenu moške podružnice. Poudarjal je velik pomen družbe in zaklical zborovalcem dobro došli. Gospodična Mici Šavnikova je naglašala, da je pripeljala v Kranj skupščinarje plemenita skrb za najvzvišenejše svetinje slovenskega naroda, ki so v mnogih krajih v nevarnosti. Nobena pot Vam ni bila predolga, nobena pretežavna, da ne bi bili iz vseh krajev, kjer se glasi beseda naša, kot verni sinovi zemlja slovenskih, prihiteli tu sem, v ljubljeni naš Kranj, ki Vas bo z navdušenjem in ljubeznijo vzprejel kot drage, jednakočuteče rojake svoje. Težavno, trudapolno je delo Vaše, mnogo požrtvovalnosti zahteva od Vas visoki poklic družbe sv. Cirila in Metoda. In vendar, Vi se ne strašite in stojite v boji za sveto stvar kot stoletna siva skala, ob kateri se razpeni besneči val razburjenih voda. Bog Vam daj še v časih bodočih one jeklene, neupogne moči, ki Vas je dičila do danes. A v malenkostno podporo naj Vam bo skromno, a tem iskreneje zagotovilo moje, da je, kakor povsod, tako tudi ženstvo kranjskega mesta pripravljeno, podpirati Vas po svojih močeh. Vi pa, prečastiti gospod predsednik, dovolite mi, da Vam v znak hvaležnosti in udanosti naše poklonim ta šopek.

Notar g. Viktor Globočnik je pozdravil došle skupščinarje v imenu kranjskih narodnjakov. Vsak kdor opazuje naše narodno gibanje, mora biti prepričan, kako prepotrebna da je družba sv. Cirila in Metoda našemu narodu. Družba si je postavila namen, izobraževati našo mladino na podlagi maternega jezika. Kjer ni tacih zavodov, da bi se mogla mladina v takem duhu izobrazevati, snuje jih naša družba, da je ne dobe tujci v svoje zavode in odtujijo našemu narodu. Naglašal je kako vestno izpolnuje družba svoje namene. Zatorej dobro došla družba sv. Cirila in Metoda, Bog blagoslovi nje delovanje.

Družbin predsednik g. Tomo Zupan se je zahvalil s primernimi besedami za vsprejem. Na to se je vršil

sprevod v mesto. Na čelu je korakala godba, za njo gasilno društvo, potem čitalnica in bralno društvo z zastavama in pa domačini in gostje. Mesto je bilo olepšano z zastavami in zelenjem. Velika množica ljudij je pričakovala došlece, iz oken so pa ljubeznjive gospe sipale na skupščinarje lepo dišeče šopke.

Blizu stare pošte je bil postavljen slavolok z napisom: V Vaši družbi je naš rod — Spremljujta Vas Ciril-Metod"! Tu je čakal skupščinarje mestni župan g. Šavnik z mestnima odbornikoma Krisperjem in Omerso. Gospod župan je pozdravil skupščinarje v imenu mesta, katero goji nado, da bode blagi uzor družbinih zaščitnikov združeval vse skupščinarje v složno delovanje. Kranj se veseli, da je semkaj sklicala družba svojo skupščino, in bode ta dan zapisalo mej častne dneve zgodovine svoje. On je srečen, da more v imenu prebivalstva izreči skupščinarjem: Dobro došli!

Predsednik prof. Zupan se je zahvalil za prelep vsprejem in v svojem govoru poudarjal, da se je mesto Kranj vedno odlikovalo po svojem domoljubji in ni nikdar zatajilo slovenske trobojnice.

Sprevod je potem se pomikal v čitalniško poslopje. Povsod so se razlegali živio-klici.

Po zajutrku bili so skupščinarji v dekanijski cerkvi pri maši, katero je imel g. dr. Perne. Pri maši je lepo pel mešan zbor. Po maši je bil zbor v čitalnični dvorani, ki je bila polna. Posebno veselje je to obudilo, da je k skupščini prišlo tudi več koroških rodoljubov.

Predsednik g. prof. Zupan otvori zborovanje omenjajoč, da so leta 1495. naši predniki posvetili v Ahenu oltar v čast družbinima zaščitnikoma, sv. Cirilu in Metodu, ter nastavili tam slovenskega duhovnika, da bi rojakom, tja romajočim, oznanjal verske resnice v slovenskem jeziku. Leta 1886. je ministerstvo potrdilo pravila družbe sv. Cirila in Metoda in istega leta na dan teh blagovestnikov je osnovni odbor sklical prvo veliko skupščino naše družbe. Danes se vrši že deseta skupščina naše družbe. Ta doba je dosti dolga, da se smemo vprašati za račun, kako smo delovali. Družba je ostala ta čas zvesta staremu slovenskemu programu: Vse za vero, dom, cesarja. Ni poznala strank; v družbi smo bili vsi jedini, (burni Živio-klici) družabniki vseh slojev, iz vseh krajev. Kazalo se je na ljubljanske razvaline in klicalo: Združite se v ljubezni. Za družbo to ne velja: v njej je bilo tako že pred potresom in bode tudi po potresu. (Burni Živio-klici.) Narod slovenski je prebil že huda leta, a to nas ne vznemirja, saj zasije solnce najlepše prav po hudi vihri. Vprašati se moramo: kako bodemo delovali v prihodnje? Tudi na to je odgovor lahak: Tako, kakor do sedaj, proseč Boga, da bi hotel milosten biti Slovencem! Potem je konstatoval sklepčnost in zborovanje se je pričelo.

Tajnik A. Žlogar je uvodom svojega poročila opozarjal, da se je prvo vodstvo družbi sv. Cirila in Metoda volilo dne 5. julija 1886. l. v ljubljanski čitalnici. Tam se je temelj položil rednemu poslovanju družbe, katera je po besedah Svetčevih nastala kot „prava prisiljena samoobramba". Neprijatelji na severu in na jugu so si zasnovali svoji družbi in mi nismo mogli mirno gledati njih početja. Zato smo se združili, da rešimo in obranimo, kar je še mogoče, da pospešujemo slovensko šolstvo povsod, kjer še ni doseglo svojih pravic. Vodstvo si je bilo vedno v svesti svoje naloge in je z jekleno vztrajnostjo delovalo, da se uresniči načelo: Slovenska šola za slovensko mladino. Ta smoter bi bili lahko že dosegli, ko bi se hotelo poslušati želje in opravičene zahteve našega naroda, tako pa si moramo z ogromnimi žrtvami sami oskrbovati šolske zavode osobito ob periferiji, povrh pa še plačevati za šolstvo, katero nam ne ugaja. A za zdaj ni druge pomoči nego lastna požrtvovalnost, katera je zaslomba naši družbi.

Svojo desetletnico je prišla družba slavit v središče krasne Gorenjske, v ono mesto, ki je slovensko zastavo vsikdar neomadeževano obranilo.

Pri lanski skupščini so bili v vodstvo poklicani Matej Močnik, Ivan Murnik, dr. Josip Vošnjak in Andrej Zamejic. V nadzorništvo so bili voljeni vsi prejšnji člani.

Dospele vloge je vodstvo reševalo deloma upravnim potom, deloma v svojih sejah, katerih je bilo v zadnjem letu devet. Podtajnik A. Kcelj je izborno izvrševal svoj posel. K tako požrtvovalnemu delovanju more človeka vzpodbujati le domovinska ljubezen.

Družbi kot taki nositeljice so njene podružnice. Žal, da ji letos ni prirasla nobena. Podružnicam pravi ponos je pa število pokroviteljev. Teh število je letos poskočilo za 18. Do 1. avgusta t. l. šteje družba 104 moške podružnice s 8150 člani in 27 ženskih z 2965 družbenicami, skupaj 11.115 društvenikov.

Kakor zadnji dve leti mora vodstvo tudi letos slovenskemu ženstvu priznati palmo prvenstva. To sodbo opravičuje že število letošnjih pokroviteljev. Slovenski svet se raduje, da se slovenske žene in dekleta zavedajo svoje važne naloge. Skušnja potrjuje, da je za dobavo denarnih pomočkov najizdatnejši način ta, ako podružnice prirejajo take veselice, ki nudijo pouk in zabavo.

Družbeni zavodi so: 1.) Zabavišče v Celji; 2.) Zabavišče pri sv. Jakobu v Trstu; 3.) Petrazredna slovenska šola pri sv. Jakobu v Trstu; v to šolo je bilo vpisanih 322 učencev in učenk, a magistrat je hotel iz nje odstraniti 78 otrok, vendar je namestništvo privolilo obdržati okrog 300 otrok. Družba je pod ugodnimi pogoji kupila za to šolo primerno poslopje; 4.) zabavišče v Rojanu, katero se je preselilo v ulico Belvedere; 5.) zabavišče na Greti; 6.) zabavišče na Pevmi pri Gorici; 7.) zabavišče v Ločniku; 8.) zabavišče Podgoro pri Gorici; 9.) zabavišče društva „Sloge" v Gorici v ulici sv. Klare in 10.) zabavišče v ulici Barzellini; 11.) slovenska štirirazrednica v Gorici; 12.) zabavišče v Gorici pod Kostanjevico; 13.) zabavišče v Mariboru.

Najlepši spomenik svoje desetletnice pa si postavi družba s slovensko ljudsko šolo v Velikovcu. Na lani kupljenem stavbišču blizu Št. Ruperta ob Velikovcu gradi

se dvonadstropna hiša, ki bo semenišče krščanske in slovenske prosvete mej koroškimi brati; za našo družbo je jako ugodno, da je tam župnik kanonik Fr. Treiber, ki je z mladeniško navdušenostjo se lotil prevažne te zadeve. Mnogo gradiva dovažajo brezplačno vrli okoliški kmetje.

Če se v duhu ozremo na vse naštete družbine zavode in na več kot tisoč otrok, ki se njih vzgajajo, vam naše srce pove, da s podpiranjem družbe vršite pravo krščansko delo usmiljenja, v istini človekoljubno delo. Zavest nam pravi, da izvršujemo patrijotično delo, pristno narodno delo, skrbeč za nepokvarjen naraščaj našemu dobremu narodu. Zadeva, ki je pred nekaj leti vzdrgetala slovenski svet vsled občnega toka, ki duhove deli v dva poglavitna tabora t. j. v krščanski ali zoperkrščanski, je v naši družbi že povoljno rešena; kajti ona je pokazala pot, kakeršna naj bo konfesijolna in narodna šola na Slovenskem. Družbino vodstvo lahko s ponosom konštatuje, da pot, katero hodi, je najprimernejša za naravni razvoj slovenskega šolstva. Največja nespamet in krivičnost pa je, ako se hoče naše ljudsko šolstvo rabiti kot orodje ponemčevanja ali polaščevanja.

Razen „Vestnika“ ni družba zadnje leto izdala literarnega proizvoda. (Konec sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Prebivalstvo na zemlji. Po računanji Behma in Wagnerja je 1874. leta bilo na zemlji 1391 milijonov ljudij, l. 1883. pa že 1434, 1891. l. pa 1480 milijonov. V Aziji je 815,954.000, v Evropi 357,379 000, v Afriki 163,953 000 v Ameriki 121,713 000, v Ocijaniji 7,500 400 in Avstraliji 3,230.000 ljudij. Schooling je izračunal, da bode potem, kakor se sedaj množi prebivalstvo leta 1900, na svetu 1549. leta, 1950. 1986, leta 2000. 2548, leta 2030. 2960., leta 2100. 4193, 2200 leta 6910. in 2300. leta po 11.370 milijonov ljudij na zemlji.

Človeško truplo ima 240 kosti, in sicer 64 v rokah, 62 v nogah, 34 v hrbtenjači. Na vsaki strani je 12 reber. V glavi je vštevši zobe 54 kosti. Naša koža obstoji iz dveh plastij. Črева človeška so dolga 8 metrov. Krvi ima človek od 5—6 kilogramov. Srce tehta pri moškem 316, pri ženski 260 gramov — in je dolgo 14 5 centimetra, široko pa 10·8 centimetra. Odraščenemu človeku udari srce po 70—80 krat v jedni minuti, pri otrocih pa večkrat. Po mirnem vsopljenji je v prsih kacih 3500, po izsopljenji pa še 3000 kubičnih centrimetrov zraka. Torej se vselej premeni le šestino zraka v plučih.

Novice.

— **Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** so poslali: Podružnica bolška 41 gld.; iz pušice v trnovskem župnišči v Ljubljani 7 gld. 1 kr.; šentjakobsko - trnovska moška podružnica v Ljuljani 42 gld; Ciril-Metodov dar iste podružnice 39 gld. 10 kr.; g. Fran Podkrajšek 1 gld.; ženska podružnica na Krškem 35 gld. 46 kr.; posojilnica v Radovljici 20 gld.; moška podružnica v Kranji 55 gld. 76 kr; iz nabiralnika g. D. Lušina v Loškem Potoku 6 gld.; g. V. Globočnik c. kr. notar v Kranji, 50 gld., prvi del pokroviteljnine; vč. g. Ivan Vrhovnik, župnik trnovski, 10 gld. v spomin rajne matere; g. Podlimbarski 5 gld.; selska podružnica 12 gld.; Savski Harambaša 8 gld.; podružnica Ziljska dolina in župnija Vrata 22 gld. 4 kr.; moška podružnica v Sežani 100 gld. pokroviteljine in 41 gld. 5 kr. udnine; podružnica na Rečici 10 gld; akademična podružnica v Gradci 40 gld.; litijska podružnica 82 gld.; g. Alojzij Kramaršič 9 gld. nabranih na novi maši vč. g. Alojzija Jarca v Ajdovici; podružnica v Brdih 35 gld.; posojilnica v Gornji Radgoni 10 gld.; g. Rebek 1 gld. izjubljene stave; g. Josip Sancin v Podloki krasno vezan molitvenik; g. Anton Poljšak, bivši upravitelj „Slov. Naroda“, 42 knjig; podružnica v Novem Mestu 120 gld; podružnica za Tolsti Vrh in okolico 23 gld. 14 kr.; ženska podružnica v Postojni 44 gld.; č. g. Blazij Grča, župnik v Šempasu, 5 gld 10 kr. iz nabiralnika v šempaškem župnišči; podružnica za Žuženberk in okolico 76 gld. 33 kr.; podružnica na Premu 5 gld.; ženska podružnica v Kranji 72 gld. 70 kr. in ista podružnica po gosp. Šavnikovi še 100 gld. pokroviteljnine; podružnica na Brdu 65 gld.; iz nabiralnika pri g. Fr. Jurci v Postojni 5 gld. 42 kr; moška podružnica v Zagorji ob Savi 21 gld.; ženska podružnica v Škofji Loki po gospici Jerici Dolenčevi 45 gld; podružnica Rožak in okolica 21 gld.; od uredništva „Domovine“ nabranih 19 gld 50 kr.; šentpeterska ženska podružnica v Ljubljani po zastopnicah: gospej Mar. Trček in gospicah Mar. Kopač in Ivanki Škofic 100 gld. pokroviteljnine; g. Hrabroslav Debevec je nabral 10 gld 70 kr. z merilcem moči na glavni skupščini v Kranji: odbornice šentjakobsko-trnovske ženske podružnica v Ljubljani 157 gld. za prodane kokarde; dijak Matej Pirc 4 gld. 38 kr., katere je nabral v veseli družbi v Kropi; g. Ivan Pajsar o priliki blagoslovljenja hiše 1 gld.; vč g. Ivan Vrhovnik mesto telegrama v Kranj 1 gld.; gospa Matilda Šebenikar 5 gld; g. Pavlina Štrekelj iz nabiralnika v Komnu 2 gld 73 kr.; ormoška moška podružnica 5 gld 40 kr. črnomeljska moška podružnica 30 gld.

Za slovensko šolo v Velikovci: Podružnica rečiška 18 gld 50 kr.; rodoljubna prijateljica Slovencev na Koroškem 4000 gld.; preč g. Anton Mežnarec, dekan v Kranji 30 gld. g. Ciril Pirc, posestnik v Kranji 1 gld.; č. g. Ivan Dolžan župnik trsteniški 5 gld. — Tako izvrstne žetve, kakor zadnje tri tedne, naša šolska družba še nikoli ni imela. Mili Bog tisočero plačaj dobrote, skazane ljubi slovenski deci!

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Nižja gimnazija** v Ljubljani se bode začasno preselila v Waldherjevo hišo v Beethovenovih ulicah. Višja gimnazija ostane v dosedanjih prostorih, katere sedaj popravljajo. Z zgradbo nove gimnazije prično spomladi.

— **Kremplјeva slavnost** pri Mali Nedelji se je minolo nedeljo ob ogromni udeležbi veličastno zvršila.

— **Deželno hišo** na Turjaškem trgu, v kateri le bila do potresa nastanjena c. kr. deželna vlada, so jeli že popravljati. Do 1. oktobra bodo poprave gotove in se bodo v njo preselili deželni uradi, ki so sedaj za silo nastanjeni v novi bolnici v Udmatu.

— **Novo gasilno društvo** snujejo v Predaslji pri Kranji. —

— **Priprave za bodočo gledališko sezono** vrše se kaj pridno. Intendanca slovenskega gledališča je storila vse, da ohrani slovensko gledališče na dosedanji stopinji, oziroma da se še zboljša. Angaževala je za dramo in opero več novih močij, od katerih je pričakovati najlepših vspehov. Slovenskih rodoljubov sveta dolžnost je le, da bodo i še zanaprej zdatno podpirali slovensko gledališče.

— **Telegrafsko postajo** so otvorili na pošti v Begunjah na Gorenjskem dne 5. avg. t. l.

— **Dirkanje,** katero priredi samostalni konjerejski odsek c. kr. kmetijske drnžbe vrši se dne 9. septembra t. l. v Št. Jerneji na nalašč za to prirejenem dirkališči.

— **Veliki koncert slovenskega pevskega društva na Ptuji** dne 4. avgusta se je ob obili udeležbi izvršil najlepše. Zbor broječ do 130 pevcev in pevk je pod vodstvom g. Feliksa Stegnarja iz Ljubljane s priznano dovršenostjo izvajal pevski program.

— **Obletni dan na bitko pri Jajce** to praznovali v celovci bivajoči vojaki domačega pešpolka št. 17 dne 7. avgusta t. l. s sv. mašo v mestni župni cerkvi sv. Egidija. Častništvo je imelo popoludne slavnosten obed, moštvo pa je priredilo streljanje na dobitke. Tudi imovitelj polka feldcajgmajster baron Kuhn je prišel k tej slavnosti v Celovec

— **Goldinarskih bankovcev** se je julija meseca vzelo iz prometa 430 000; početkom avgusta meseca je bilo le še 2,533.125 tacih bankovcev v prometu, vštevši one, ki so se bržkone pogubili.

— **Slovesna otvoritev Vodnikove koče pod Triglavom,** katero je napravila radovljiška podružnica slov. planinskega društva, bo v ponedeljek dne 19. avgusta

— **Iz Novakov pri Cerknem,** 11. avgusta. Pretečeni teden je pri „Kendu“ v Davči, se priplazila ob belem dnevu lisica skozi odprto okno v hišo ter pojedla na mizi polno latvico kislega mleka. Hiša stoji pod gojzdom, domači pa so grabili seno; ko je prišla gospodinja domov, je žival zbežala v gozd. O presneta predrznost! — Krog nas je še mnogo bukovega in smerekovega lesa, čeprav ga sedaj čedalje bolj sekajo, dobe se tudi še debela drevesa. Posestnik F. Rojc ima bukovo drevo ravno in silno visoko, pri tleh meri v krogu 4 metre, o njem je rekel kupec, da ko bi rastlo v Gorici na trgu, bi dal zanje 10.000 gld. Isti gospodar ima tudi kostanj, ki je še debelej; tako je tudi v Davči lipa, debela $4^1/_2$ metra. — 5. avgusta je bil tudi tukaj strašen naliv, voda je razdrapala že tako slabe poti, nad 20 centov težke kamne je vzdignila. Popoldan pa je v Davči padala toča, ko orehi debela, sreča, da je hitro ponehala ter prizanesla polnemu klasju.

— **Umrl** je minoli teden v Mekinah pri Kamniku g. Josip Rihar, c. kr. vladni tajnik in vodja okrajnega glavarstva v Črnomlji v 38. letu svoje starosti. Pokojnik je bil vesten uradnik in dober rodoljub. Lep pogreb njegov, ki se je vršil dne 8. t. m. v Mekinah je pokazal, kako spoštovanje je pokojnik užival. N. v m. p.

— **Strela je ubila** dne 3. t. m. v Lahovčah pri Kamniku ženo posestnika Lovrenca Zavrla od ontod. Bila je ob nevihti s svojim možem in otrokom na polji. Strela vdari mej nje in ubije ženo, dočim je ostal otrok nepoškodovan, moža je pa le omamilo. Ubilo je tudi v voz vpreženega vola.

— **Ponesrečil je na Črni prsti** gimnazijec Franc Goričnik iz Bohinjske Bistrice. Šel je sam na Črno prst dne 6. t. m. Ker se ni vrnil v času, kot je rekel, so ga šli iskat in našli mrtvega. Nabiral si je nesrečnež po skalovji planink, a pri tem moral tako nesrečno z glavo ob skalovje pasti, da ga je ubilo. Imel je na glavi hude rane. Pripominja se, da je bil Goričnik dober turist, in je bil že trikrat na Triglavu in kakih 30krat na Črni prsti.

Umor v Budimpešti.

Dne 7. t. m. dogodil se je v Budimpešti po dnevu v jednem najlepših delih mesta grozen umor. Karl Chassar je umoril jednega člana znane velike podjetniške tvrdke Haas in Deutsch 53letnega Ludovika Deutscha. Chassar je bil gozdni ravnatelj pri marmoroški lesoindustrijski delniški družbi. Ta družba se je osnovala pred tremi leti, ko je tvrdka Haas in Deutsch kupila od grofa Teleckega rodbine velike gozde. Veliki gozdi so se imeli izkoristiti. Napraviti se je mislila železnica v gozd in več žag. Ludvik Deutsch je bil jeden ravnateljev delniške družbe, ki je imela izkoriščati te gozde in je mnogo pripomogel, da so pred poldrugim letom izpustili iz službe Chassarja. Zaradi tega je bil posebno jezen na Deutscha, ki je bil prouzročitelj njegove nesreče.

Chassar trdi, da je imel od družbe tirjati še 4000 gl., dočim je ravnateljstvo mislilo, da ima še nekaj od njega dobiti. Dolžili so ga raznih nerednostij.

Chassar je dne 4. t. m. prišel v Budimpešto in je dne 7. t. m. šel v pisarno tvrdke Haas in Deutsch in izrekel željo, da bi govoril z Ludovik Deutschom. Ludovik Deutsch se je ravno v drugi sobi posvetoval z mladim Hassom in Avgustom Bachrachom. Uradnik Elija Gabor je naznanil Deutschu, da je prišel Chassar.

Deutsch mu je velel naznaniti, da zanj nima časa.

— „Kaj, Deutsch nima časa zame. Jaz tudi nimam časa. Toda hočem potrpeti in čakati“.

Čez nekaj časa odpre se soba, v kateri je bil Chassar. V sobi sta bila tudi uradnik Gabor in sluga Markot. Ko je Chassar Deutscha zagledal, ga je vprašal, kdaj misli poravnati, kar ima od njega terjati. Deutsch je odgovoril, da njemu vsa stvar ni nič mari, naj se le obrne na ravnateljstvo.

To je pa Chassarja močno razjezilo. Potegnil je revolver in ustrelil na Deutscha rekši: „Če ti ne plačaš, bodem jaz“. Kroglja je zadela Deutscha v čelo in padel je na tla.

Agent Bachrach je pobegnil v stransko sobo, Gabor in Markot sta bila tako prestrašena in nista vedela, kaj naj storita. Potem sta skočila k Chassarju, ki je tudi na nju pomeril z revolverjem. Izvila sta mu revolver, in ga držala, dokler ni prišla policija. Ko je policijska komisija pregledavala po sobi, v kateri je bil ubiti, je Chassar sedel v stranski sobi dobro zastražen. Chassar je bil črno oblečen, v črnih rokovicah, katere je odložil še le pri mestnem višjem glavarstvu.

Pri zaslišanji je izpovedal, da ni mislil Deutscha umoriti, temveč ga le poškodovati. V decembru so ga odpustili ne da bi mu bili kaj odpovedali. Dolžili so ga poneverjevanja, kar pa ni res. Pač pa je imel on še 4000 gld. od tvrdke tirjati. Poslednji ima pač neko pismeno izjavo od njega, da nima nič terjati, a on se zaradi tega še ne odreče svoji pravici. On je bil tedaj v denarni zadregi in je dal dotično izjavo, da so mu posodili na menico 750 gld. Mislil je, da tega denarja ne bodo od njega terjali, in je upal še na kako odškodnino. Zaradi tega je bil pri Deutschu, ki mu je pa pokazal vrata. Na umor ni niti mislil. Bil je tako razburjen, da ni niti vedel, kaj dela.

Revolver pa on ima zmiraj pri sebi, kajti po marmoroških gozdih ni dobro hoditi brez orožja. Sicer

je pa Chassar človek, ki ne govori prav spoštljivo o svojih gospodarjih. Rekel je, da je služil že pri knezih, grofih, baronih in židih, a vsi so ga opeharili. Morilec ne kaže nobenega kesanja. Pri zaslišanji je rekel: Kaj dene, jeden žid več ali manj! Chassar je inteligenten, izobražen mož in iz starega plemstva.

Premoženje tvrdke Haas in Deutsch se ceni na 50 milijonov goldinarjev. Deutsch je začel svoje poslovanje kot trgovski učenec in se je popel do milijonarja. Pozneje je stopil v zvezo s svojim svakom Haasom in se ž njim udeleževal pri vseh ogerskih in mnogih inozemskih podjetjih. Drugi dan je Deutsch mislil potovati v Švico. Deutsch je bil oženjen. Jedna njegovih hčera je omožena z grofom Györgyjem, druga z odvetnikom Szecslom. Sin njegov je na vseučilišči. Tvrdka oporeka, da bi bila Chassarju še kaj dolžna.

Chassarjeva rodbina je v veliki bedi. Neki neznan dobrotnik je pa zanjo že po mestnem glavarstvu podaril 4000 gld. Sedaj se preiskuje, je li nameraval Chassar Deutscha umoriti ali ne, in baš to bode težko rešiti. Tvrdka Deutsch in Haas je na slabem glasu zaradi svojih odrtij in je prepričanje občno, da je hotela svojega bivšega oskrbnika za 4000 opehariti.

— **Strašen umor soproga.** V Kijevu izvlekli so iz vode vrečo, v kteri je bilo na kosce razsekano truplo Zaharja Mizgiere, nekega v mestu dobro znanega starca. Poizvedovanja so pokazala, da ga je umorila soproga, s katero je bil 26 let oženjen. Priznala je, da ga je radi surovosti, ker jo je pretepal, po noči ko je spal, ubila s sekiro in razsekala.

— **Velik požar na Ruskem Poljskem.** Na Rusko Poljskem pogorelo je del mesta Petrikon. Ogenj je nastal vsled tega, da se je v neki hiši užgal sod bencina. Ogenj se je je po močnem vetru hitro razširjal Škoda je znatna. V nevarnosti je bila ječa Jetnike so morali spraviti v neko drugo hišo.

— **Gospica — doktor.** V Götingu je tudi napravila doktorski izpit iz matematike, fizike in astronomije z odliko gospica Grace Emily Chiholm iz Londona. Pri tem naj omenimo, da v Göttingu na vseučilišči letos posluša 14 gospic

— **Boj mej tihotapci in finančnimi stražniki.** Dne 3. t m. je v Kubinovu finančna straža kmetu Vačišu hotela vzeti tri vedre žganja, katerega je utihotapil iz Srbije. Pred hišo Vačiševo se je poleg finančnih stražnikov zbralo več kmetov, ki so seveda vsi se potegovali za Vačiša. Jeden je ustrelil na finančne stražnike, a je le ranil nekega druzega kmeta Ko so kmetje na vso silo napali finančne stražnike, je bil jeden kmet ranjen z bajonetom. Naposled so prišli žandarji finančni straži na pomoč in razgnali kmete in odpeljali utihotapljeno žganje.

— **Pogorela** je v Bročinu tovarna za cement. Sodi se, da so tovarno Bročinci nehoté zažgali, ker so imeli z njo neko pravdo zaradi vodovoda. Škode je 200.000 gld, ktera je nekoliko pokrita z zavarovalnico.

— **Grozni vrtinec.** Jadrnica San Simore je blizu Reke dobil grozni vrtinec in jo razbil. Moštvo se je rešilo na neko drugo ladijo.

— **Samomor.** V Trstu je dne 16. t. m. skočila v morje šestnajstletna Franja Rotorovič. Ribiči so iz morja izvlekli mrtvo truplo. Povod samomoru je nesrečna ljubezen.

— **Dvakrat oženjen.** V Italiji se vsakdo cerkveno lahko poroči, ne da bi se potem civilno, ravno tako pa tudi civilno, ne da bi se še tudi cerkveno. Cerkev ne priznava civilnega, država pa ne cerkvenega zakona. Te dni se je hotel v Rimu civilno poročiti mlad odvetnik Pieributti z učiteljico Lacorro Dettali. Ko je ravno hotel uradnik poročati, priteče v urad neka ženska in pravi, da naj ga nikar ne poročé, ker je ž njo že tri leta cerkveno poročen in že imata jednega dečka. Cerkveno poročena žena je pa v uradu tudi prav pošteno naslikala ženina Povedala je uradniku, da je ona ves čas, od kar se je omožila, sama vse stroške gospodinjske plačevala. Še danes zjutraj je možu dala 100 lir, ker je baje imel odpotovati po nekem poslu. Sedaj pa hoče to danes porabiti, da se civilno poroči Nevesta je omedlela, ženin je bežal iz pisarne. Ženin in nevesta sta pa ostala stanovitna v svojem sklepu Popoldne ob dveh sta prišla znova v urad, kjer sta se poročila Pred pisarno se je bilo zbralo več ljudij, ki so pretili ženinu, da ga pretepo, tako da je s svojo civilno poročeno ženo moral pobegniti v sosedno hišo.

— **Dve ladiji vkupe trčili.** Angleška ladija „Oskar“ je blizu Amerike zadela v neko neznano ladijo. 6 mož ladije „Oskar“ in vse moštvo neznane ladije je utonilo. Drugo moštvo ladije „Oskar“ je tri dni v nekem čolnu se vozilo brez hrane po morji, dokler se niso rešili

— **Vojaški zdravnik, ki noče služiti.** Vojaški podzdravnik dr. Belo Skarvar na Ogerskem je naznanil v pismu vojaškemu poveljništvu, da ne misli služiti, ker je vojaška služba jedino nasilstvo v korist nekaterih posamičnikov. Teh mislij se je navzel zdravnik iz spisov Rusa Tolskega. Zaradi tega pisma je vojaško sodišče proti njemu začelo preiskavo. Osem tednov so ga v bolnici opazovali, če je pri pravi pameti. Potem so ga pa obsodili v trimesečno poostreno ječo, zgubo sarže in doktorskega diploma.

— **Nesreča v rudniku.** V rudniku Laurahütte v Šleziji je kamenje podsulo več delavcev. Dva rudarja bila sta mrtva, dva smrtno poškodovana

— **Tatvina pred desetimi leti.** Pred desetimi leti so v Budimpešti na pošti bili ukradeni štiri zabojčki, v katerem je bilo 200 000 gld. Sedaj so dobili storilca in ju zaprli. To sta budimpeštanski hotelir Emerih Csombor in njegov svak Supečič z otoka Selve v Dalmaciji. Csombor je bil pred desetimi leti poštni sluga pri pošti v Budimpešti. Ko je omenjeni zabojček ukral, je začel majhno gostilnico, ki se je pa kmalu povzdignila v hotel. Policiji se je to jako čudno zdelo. Igral je tudi precejšnjo vlogo v javnem življenji kot član tako imenovane meščanske stranke. Supečič je pa od 1884 leta živel na otoku Selve On je ondu bil znan kot bogat mož, a od kod ima premoženje, to je bilo neznano. Sam je pripovedoval, da je v Budimpešti bil se oženil z neko bogato staro in bolno žensko, ki je pa kmalu umrla in mu zapustila vse premoženje. V Budimpešti je pa Csombor pripovedoval, da je Supečič v Pulji vzel bogato deklico. Supečič je večkrat obiskal svojega svaka v Budimpešti. Te dni je policija Supečiča zaprla. V njegovem stanovanji je našla 70.000 gld denarja v gotovini in 70.000 gld. je pa vredno njegovo posestvo. Pravil je, da si je denar pridobil ob rusko-turški vojski v Bolgariji, a se je kmalu zamotal v veliko pretiranje. Naposled je prizna tatvino. Seveda so potem Csomborja v Budimpešti tudi zaprli.

— **Najnovejši model Maxinovega topa.** Če tudi Maxinov top ni nov, pa se je zadnji čas tako zboljšal, da so pri poskusih z nekim novim modelom tega topa dosegli naravnost presenetljive vspehe. Novi top tehta s futeralom vkupe le 40 funtov in ga vojak lahko nese na hrbtu. Jedno minuto se ž njim lahko ustreli 700 krat. Top nese 3 kilometre daleč. Na dva kilometra daleč kroglja še prebije 3 palce debele deske. Top se v 55 sekundah vzame nosilcu s hrbta in priredi za streljanje.

— **Obupnost matere.** Štiridesetletna Helena Bether je te dni na Dunaji hotela svojih pet otrok pometati v vodo in potem pa sama vanjo skočiti. Ljudje so jej zabranili. Izročili so jo deželnemu sodišču zaradi poskušenega umora.

— **Zblaznel šahni igralec.** V Mogunciji je zblaznel slavni šahni igralec Minckwitz iz Lipsije. Začel je trditi, da je knez Inkve. Minckwitz je sin nekega jezikoslovca. On je zgodaj se začel baviti s šahom in je pisal tudi več knjig o šahni igri.

— **Preiskovalni sodnik in državni pravdnik.** V Astrahanu je ustrelil preiskovalni sodnik Černjakov iz revolverja na prokuratorja astrahanskega okrajnega sodišča Bistrova in ga težko ranil v glavo. Napadalca so zaprli. Uzrok napadu je neznan.

— **Zamenjanje zdravil.** Na Štajerskem sta v kratkem dva človeka umrla, ker so zamenili zdravila. Oba sta je imela za preganjanje trakulje. Lekarničar pa jima je dal neko strupeno zdravilo. Preiskava je pokazala, da lekarničar ni kriv. Zdravilo je zamenjala neka nemška tovarna, katera ga je izdelala Proti dotični tovarni se je začela preiskava.

— **Toča** je hudo pobila v Gorenji Italiji, zlasti po Pijemontskem. V Cremoni, Alessandrii, Astriji in Caselu je več milijonov škode. V Astriji je ubila jednega moža.

— **Igralnica v Marijinih toplicah.** V Marijinih toplicah (Marienbad) se je letos osnovala kazina sa tujce, kakeršne so v drugih večjih letoviščih. Za 3 gld. tedenske najemnine more kdo postati član kazine in sme hoditi brat časopise in med tem se mu nudijo še druge zabave. Glavni namen tej kazini je pa gojiti hazardne igre. Tukaj igrajo petits chevaux in baxarat, dve najnevarnejši hazardni igri. Čudno je, da se je dovolila ta igralnica, ko so vender hazardne igre prepovedane. Najbrž oblastva niso vedela za kaj se gre.

— **Ušla baronica.** V Ssegedinu je policija prijela osemnajstletno baronico Waldstein, ki pripada stari češki plemeniti rodbini. Na Dunaji se je bila zaljubila v nekega stražmojstra in šla za njim, ko je bil prestavljen v Scegedin. Rodbina jo je pa ovadila policiji, ker je seboj vzela rodbinski kinč.

— **Velika povodenj.** Na Japonskem je bila velika povodenj. Več ljudij je utonilo. Po polji je napravila povodenj mnogo škode in bati se je slabe letine.

— **Pogorelo** je mesto Ortus v voroneški guberniji v Rusiji. Ogenj je uničil jedno cerkev in 142 hiš. Pet ljudij je vsled ognja hudo opečenih. Jeden je že umrl.

— **Potres.** Dne 7. avgusta okoli devetih zvečer čutili so precej močen potres v Trstu, po nekterih drugih primorskih krajih, v Florenciji, pa tudi v več druzih krajih v Italiji.

— **Nesreča na Dunavi.** Dne 4. t. m. po noči prepeljalo se je pri Novi Pešti osem ljudij čez Dunavo. Čoln je zadel v lesen oder, katerega so postavili, ker delajo nov železen most. Čoln se je prekucnil. Jedna ženska je utonila. Drugi so se rešili.

— **Poneverjenje.** Iz Berolina je pobegnil 18letni trgovski pomočnik Reinhold Kelch, poneverivši 8000 nemških mark, Begun je majhne postave, lase ima temnoplave, obraz okrogel, brk nima.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 31. julija 1895. Pšenica gld. 8·25 kr., rž gld. 6·50 kr., ječmen gld. 6·— kr., oves gld. 6·80 kr., ajda gld. 7·— kr., proso gld. 7·70 kr., turšica gld. 7·50 kr., leča gld. 10·— kr., grah gld. 10·— kr., fižol gld. 11·— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Loterijske srečke.

V Brnu dne 14. avg. t. l.: 36, 33, 50, 70, 5.
Na Dunaji dne 10. avg. t. l.: 57, 24, 84, 88, 81
V Gradci dne 10. avg. t. l.: 75, 78, 34, 28, 25.

Pozor! Svarilo!

Varujte se,

da ne bote opeharjeni pri nakupu sladne kave. **Dobičkaželjni** ljudje še vedno ponarejajo Kathreinerjevo kavo, zato ne jemljite drugih ko **bele** izvirne zavoje z napisom

„Kathreiner".

Kathreiner-Kneippova sladna kava je edina zdrava in okusna primes k bobovi kavi, natorni pridelek v celih zrnih; vsaka škodljiva primes je izključena.

Srečka za zidanje Cesarske jubilejske cerkve á 1 gld

Zadnji mesec.

(1) glavni dobitek

30.000 goldinarjev vrednosti.

Srečke priporoča: J. C. MAYER v Ljubljani.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.